

Mevcut Ekonomik Program ve Hedeflenen Ekonomik Yapı

Fatih ÖZATAY

Amaçlananı şöyle belirtebiliriz: Üretimimizin yapısı değişsin: İhracata dayalı bir ekonomi oluşturalım ve dış borçlanmaya bağımlılığı azaltalım. Bu amaca ulaşabilmek için uygulanmak istenilen ekonomi politikasını şöyle özetlemek mümkün sanırım:

Ekonomimiz dışsal bir şoka maruz kalmadığı sürece, reel faizi mümkün olduğu kadar düşük bir düzeyde tutalım, döviz kuru da ‘rekabetçi’ olsun. Kamu bankaları ucuz maliyetli bol miktarda kredi açsınlar. Kamunun borç stokunun GSYH’ye oranı uluslararası ölçütler açısından oldukça düşük bir düzeyde olduğuna göre, kamu bankalarının bu faaliyetlerinden doğabilecek sermaye kayıplarını Hazine’den sermaye desteği vererek (tahvil vererek) karşılayalım. Enflasyon iki hanede olmasın ama tek hanede kaldıkça ulaştığı düzeyi fazla sorun etmeyelim.

Bunların olabilmesi için de bazı yaratıcı araçlar kullanalım. Özellikle kurun makul bir artış eğiliminin üzerinde artma eğilimi göstermesi halinde, Hazine-Merkez Bankası-kamu bankaları ortak operasyonu ile dövize müdahale edelim. Bunun olanaklı kılınması için de Merkez Bankasının döviz rezervi biriktirme kapasitesini artıralım (swap ile döviz alıp lira vermek, ihracatçılara döviz ödemeli lira cinsinden kredi açmak gibi). Merkez Bankası, ana hissedarı olan Hazine’ye kullanabilmesi için daha çok kâr aktarsın. Bunu mümkün kılacak mekanizmalar oluşturalım.

Bunların yapılabilmesi açısından mevcut koşulların önemli olanaklar sunduğu da düşünülüyor muhtemelen: ‘Dengelenme’ süreci denilen süreçte, hem finans dışı özel kesimin hem de özel finans kurumlarının vadesine bir yıl kalmış dış borcu azaldı. Hem ayrıca hem de bir önceki cümlede belirtilene bağlı olarak, içeride hemen çıkmaya hazır “sıcak para” pek kalmadı. GSYH, hala resesyon öncesindeki düzeyinde değil. Önemli bir çıktı açığı var. Kamu borcu düşük düzeyde. Yurtdışı faizler de çok düşük düzeylerde ve halâ bol uluslararası likidite var. Dahası, büyük merkez bankaları para politikalarını sıkılaştırma sürecine girmekten uzaklar.

Böylelikle, bir yandan büyüme oranımızı artırır ve işsizliği düşürürüz, öte yandan üretimin yapısını ihracata dayalı olacak şekilde değiştirici ilk adımları atmış oluruz. Dış şok gelmedikçe bu ortamda enflasyon da makul düzeylerde kalır. Bu gelişmeler bir yandan kontrol altındaki kur ve faiz öte yandan, ekonomiye duyulan güven artar. Bir süre sonra yatırımlar da artmaya başlar ve büyüme oranı daha da yükselir. Ayrıca düşük reel faizler dış sermaye girişini makul ölçülerde tutar; dış finansmana dayalı büyüme modelinden yavaş yavaş çıkılmış olunur.

Atladığım unsurlar mutlaka vardır. Farkına varırsam başka bir yazıda değinirim. Ama işin özünün yukarıdaki gibi olduğunu sanıyorum. Böyle alt alta yazınca fena durmuyor gibi. Özellikle amaçlanan açısından: “Koşullar uygunken üretimin yapısı değişsin, ihracata dayalı bir ekonomi oluşturalım ve de daha az dış borçlanmaya bağımlı olalım.”

Ancak bu politika demetinin içerdiği alt politikalarda çelişen unsurlar var. Farklı bir ifadeyle, içsel tutarlılığı tartışmak gerekiyor. Ayrıca, dış konjonktür düşünüldüğünde önemli riskler ortaya çıkıyor ve uygulanmak istenilen politikanın bazı unsurlarını tahrip etme potansiyeli taşıyor bu riskler.

23 Ocak 2020 / DÜNYA 2020/7